Sanna Tikander, erityisasiantuntija
Karoliina Pietiläinen, asiantuntija
MMM, RO
19.10.2022

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Teema: Maataloudessa syntyvän biokaasun hyödyntäminen ja tukeminen osana kiertotaloutta

Maatiloilla on yhä enemmän kiinnostusta biokaasuinvestointeihin. Biokaasulaitos mahdollistaa tilan kannattavuuden paranemista. Talousheijasteet ovat kuitenkin tilakohtaisia ja ne on syytä tarkastella yksilöllisesti ennen investointipäätöksen tekemistä.

Biokaasuinvestointia ei pidä käsittää pelkästään energiainvestointina, vaan biokaasulaitos tulisi nähdä kokonaisvaltaisena investointina, missä huomioidaan laitoksen tuottamat lukuisat hyödyt tapauskohtaisesti.

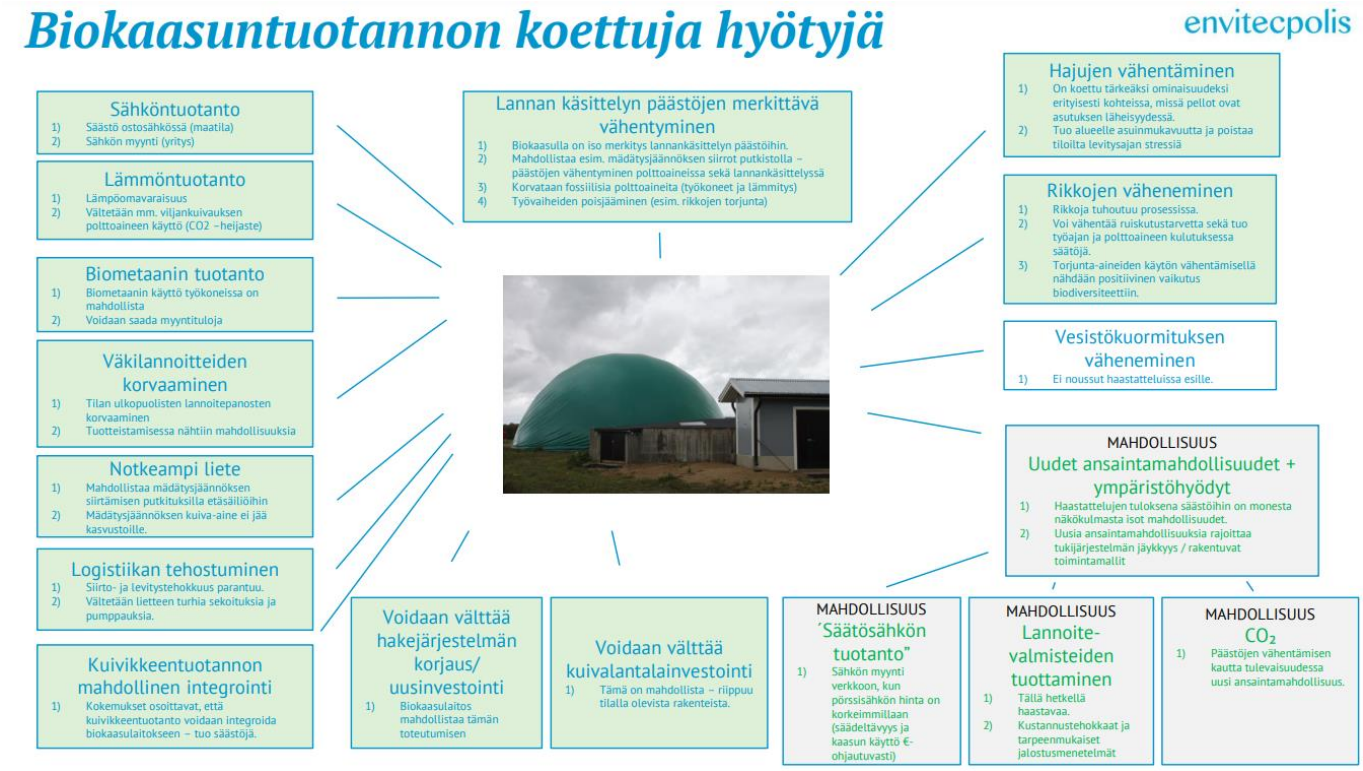

Kuva 1. Tilamittakaavan biokaasutuotannon hyötyjä (Envitecpolis 2022, Biokaasun tuotannon vauhdittaminen)

Maatalouden biokaasun tuotanto tukee maatalouden ja maaseudun elinvoimaisuutta, lisää ruuan- ja energiantuotannon huoltovarmuutta sekä biomassojen prosessoinnin kautta lannoiteomavaraisuutta sekä edistää vesiensuojelua mahdollistamalla ravinteiden tehokkaamman lannoitekäytön.

Maa- ja metsätalousministeriö keskittyy toiminnassaan erityisesti maaseutu- ja maatilayritysten bioenergian ja biomassojen prosessoinnin investointien edistämiseen, ja on pyrkinyt vuosien ajan johdonmukaisesti edistämään biokaasutuotannon lisäksi erityisesti biokaasutuotannosta syntyvän mädätteen prosessointia ravinnevalmisteiksi maatalouden käyttöön.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta on rahoitettu maaseutu- ja maatilayritysten bioenergiaan liittyviä investointeja vuodesta 2007 alkaen ja näitä rahoitetaan edelleen myös tulevalla CAP-kaudella. Lisäksi 2014 aloitettiin Neuvo2020 toimenpide, jossa viljelijä voi saada ilmaiseksi neuvontaa muun muassa energiasuunnitelmiin ja investoinnin alustavaan suunnitteluun. Toimenpide jatkuu myös tulevalla kaudella Neuvo2030 nimellä.

Vuoteen 2022 mennessä maatilakokoluokan biokaasulaitoksia on maaseutuohjelmasta rahoitettu noin 30 kappaletta ja lukumäärän odotetaan kasvavan energianhinnan nousun myötä. Vuonna 2020 maatalousinvestointeina biokaasuhankkeita rahoitettiin 4 kpl ja vuonna 2021 6 kpl. Pelkästään vuoden 2022 toisella tukijaksolla rahoitusta on myönnetty neljälle biokaasulaitokselle, yhteensä 2 milj. euroa.

Uudella CAP-kaudella (2023-2027) tavoitteena on rahoittaa yhteensä 66 maatilan biokaasuhanketta. CAP-suunnitelmassa tuen määrä on noin 5 milj. euroa ja lisäksi kansallisia huoltovarmuuspaketista myönnettyjä varoja on käytettävissä uusiutuvan energian investointeihin yhteensä 28 milj. euroa. Maaseutuyritysten uusiutuvan energian investointien osalta tavoitteena on rahoittaa yhteensä 50 hanketta, johon sisältyy myös investoinnit biokaasuun.

CAP-suunnitelman ympäristökorvausjärjestelmästä viljelijän on mahdollista saada tukea myös orgaanisten kierrätysravinnevalmisteiden ja lannan käyttöön.

Kansallisesti rahoitettavia toimenpiteitä biokaasun tuotannon ja ravinnekierrätyksen edistämiseksi ovat muun muassa ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelma, investointituki biokaasulle ja kehittyneille biomassojen käsittelytekniikoille sekä valmisteilla oleva biokaasulaitosten ravinnekiertotuki.

Kokeiluohjelmasta rahoitetaan ensisijaisesti pk-yritysten uusien ja innovatiivisten ravinteiden kierrätysmenetelmien kokeilua ja kehittämistä ja niihin liittyviä investointeja. Investointituki kehittyneille biomassojen käsittelytekniikoille kohdentuu tuotantovaiheessa olevien ravinnekierrätysinvestointien tukemiseen ja helpottaa merkittävästi esimerkiksi uusien kierrätysravinnevalmisteiden tuotantomittakaavan toiminnan aloittamista osana biokaasutuotantoa. Investointituki täydentää ravinnekierrätyksen kokeiluhankkeen puitteissa tehtävää kokeilu- ja kehitystyötä, ja luo ravinnekiertoalalle mahdollisuuden edetä ideoinnista ja tuotekehityksestä aina tuotantomittakaavan toimintaan saakka.

Valmisteilla oleva ravinnekiertotuki olisi toimintatukea biokaasulaitokselle, joka tuottaa lannasta tai vesistökasvillisuuden hoitojätteestä biokaasua ja pitkälle jalostettuja ravinnevalmisteita, joita on helppo kuljettaa ja varastoida. Tuen avulla edistettäisiin kierrätysravinnevalmisteiden tuotantoa sekä vastattaisiin biomassan jalostamiseen liittyviin kannattavuusongelmiin. Tukimallin on tarkoitus käynnistyä vuoden 2023 alussa. Ravinnekiertotuki toteuttaisi myös pääministeri Marinin hallitusohjelman kirjausta lantaa käsittelevien biokaasulaitosten tukemisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön momentit tae2023, jotka merkittävästi edistävät maatalouden biokaasutuotantoa

Momentti		**2023**
		euroa
30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset		
	Biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestoinnit	7 500 000*
	Cap2023-2027: biokaasulaitosinvestoinnit	5 000 000
	Cap2023-2027: ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistävät investoinnit maatiloilla sis. peruskuivatusinvestoinnit	47 999 600
30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen		
	Maaseutuyritysten energiainvestoinnit (sisältää kaikki energiainvestoinnit ml. biokaasu)	10 000 000
30.20.43 Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit		
	Cap2023-2027: Neuvonta, sisältää myös muun neuvonnan	7 970 000
30.20.49 Ravinnekierrätyksen edistäminen biokaasutuotannolla		
	* Ravinnekiertotuki, joka maksetaan biokaasulaitoksille prosessoitujen fosforikilojen perusteella. Kehyspäätöksessä 2023-2026 osoitettu määräraha, joka on tarkoitus sisällyttää täydentävään talousarvioesitykseen 2023.	4 000 000*
30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen		
	Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelma	6 000 000*

* Kokonaan kansallisesti rahoitettavat. Kokonaan kansallisesti rahoitettavat biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointituet sekä Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman rahoitus 2023 ovat osa maatalouden huoltovarmuuspakettia ja vihreän siirtymän kokonaisuutta.